

SPRIEVODCA DIABETIKA

august 2015

Sociálna oblasť

**SLOVENSKÝ
PACIENT**

SLOVENSKÝ PACIENT
občianske združenie
Súbežná 3/A
Bratislava 811 04

www.slovenskypacient.sk

**SLOVENSKÝ
PACIENT**

Na úvod

Cukrovka je chronické ochorenie, ktoré výrazne zasahuje do každodenného života. Má vplyv na jednotlivé činnosti, ktoré musí diabetik počas dňa vykonávať, a to so sebou prináša každodenné sociálne dôsledky.

Na zmiernenie sociálnych dôsledkov diabetika pamätá zákon č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov. Tento zákon rešpektuje individualitu a jedinečnosť každého občana.

Hlavným cieľom zákona je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti, za jej aktívnej účasti, pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti. Zákon upravuje aj právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov, alebo pri vydávaní parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím.

V brožúre Sprievodca diabetika si priblížime jednotlivé prvky sociálnej pomoci, ktoré poskytuje štát prostredníctvom **Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny**.

Obsah

1 Na úvod

2 Obsah

PREUKAZ FO S ŤZP

3 Oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností

4 Ako si vybaviť preukaz fyzickej osoby s ŤZP

5 Posudkový lekár a sociálny pracovník

6 Priznanie preukazu FO s ŤZP

7 Nepriznanie preukazu FO s ŤZP

FORMY KOMPENZÁCIÍ

8 Kompenzácie

9 Peňažné príspevky

10 Príspevok na úpravu domácnosti

11 Domáca opatrovateľská služba

13 Parkovací preukaz FO s ŤZP

Oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

Na Slovensku pôsobí 43 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR). Tieto úrady sú v rôznych okresných mestách. Nie každé okresné mesto má svoj vlastný úrad, väčšina ho však má.

Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny zriaďuje štát. Sú to štátne inštitúcie, ktoré sú riadené Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny sídli na Špitálskej ulici č. 8 v Bratislave.

Čo robia úrady práce, sociálnych vecí a rodiny

Mnohí ťažko zdravotne postihnutí nevedia, na ktorú inštitúciu sa obrátiť, koho požiadať, alebo kde sa informovať, ak chcú zmierniť svoje sociálne znevýhodnenie. Na každom ÚPSVaR nájdete Oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia (ŤZP) a posudkových činností.

Na týchto oddeleniach pracujú vyškolení sociálni pracovníci, ktorí pravidelne prichádzajú do styku so zdravotne postihnutými klientmi, aj s diabetikmi. Títo pracovníci vám ochotne poradia, ako požiadať o peňažné príspevky na kompenzáciu zdravotného postihnutia, o preukaz ŤZP, alebo o parkovací preukaz.

Ako si vybaviť preukaz fyzickej osoby s ŤZP

Čo je ťažké zdravotné postihnutie

Ťažké zdravotné postihnutie (ŤZP) je zdravotné a sociálne znevýhodnenie, ktoré má chorý človek v porovnaní so zdravým človekom rovnakého veku alebo pohlavia. Základnou podmienkou pre vyhotovenie preukazu ŤZP je miera funkčnej poruchy ťažkého zdravotného postihnutia, a to najmenej 50 %.

Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý z hľadiska predpokladaného vývoja zdravotného postihnutia bude trvať dlhšie ako 12 mesiacov.

Kde začať, keď si chcem podať žiadosť

Informujte svojho odborného lekára, že si chcete podať žiadosť o vydanie preukazu FO s ŤZP. Ak potrebujete sprievodcu, požiadajte lekára, aby v odbornom posudku zdôvodnil, prečo ste naňho odkázaný.

Ďalšou zastávkou je úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste vášho trvalého, alebo prechodného bydliska. Nepokúšajte sa navštíviť iný úrad, pracovníci úradu vám nebudú môcť vyhovieť!

Vyplnenú žiadosť, spolu s odbornými lekáorskými nálezmi a vyplneným formulárom od obvodného lekára, odnesť na posudkové oddelenie ÚPSVaR.

Dokedy musí úrad rozhodnúť

Od podania žiadosti plyní 30-dňová lehota na vydanie lekárskeho posudku a 15-dňová lehota na vydanie rozhodnutia o priznaní, alebo nepriznaní preukazu FO s ŤZP.

Posudkový lekár a sociálny pracovník

Kto bude posudzovať môj zdravotný stav?

Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva sociálny pracovník posudkového oddelenia ÚPSVaR. Mieru funkčnej poruchy určuje posudkový lekár úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, na základe diagnóz uvedených v odborných lekárskejších nálezoch, ktoré ste doložili k žiadosti.

Musím byť pri posudzovaní?

Posudkový lekár môže predvolať žiadateľa na posúdenie jeho zdravotného stavu, ak má pochybnosti o správnosti diagnostického záveru. V ostatných prípadoch vykonáva posúdenie bez prítomnosti žiadateľa.

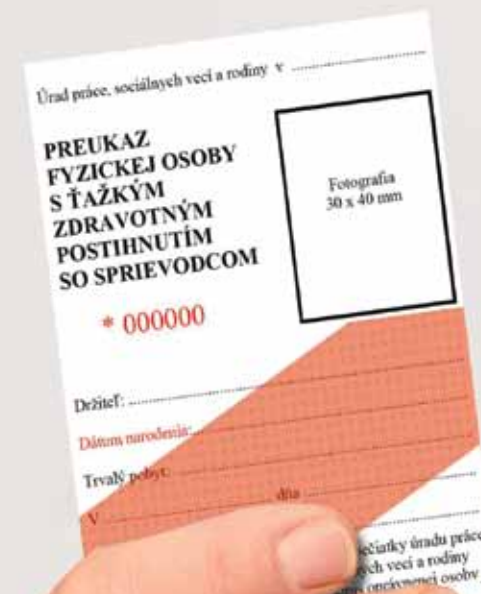
Platnosť lekárskeho nálezu

Posudkový lekár vychádza z aktuálneho lekárskeho nálezu. Lekársky nález je aktuálny, ak nie je starší ako 6 mesiacov. (V určitých prípadoch môže lekár akceptovať aj starší nález.) Na lekárskom náleze musí byť viditeľná pečiatka a podpis lekára.

Ak fyzická osoba v priebehu konania predloží ďalšiu zdravotnú dokumentáciu, ktorá nie je obsahom lekárskeho nálezu, posudkový lekár túto zdravotnú dokumentáciu posúdi a zohľadní v lekárskom posudku.

Upozornenie!

Ak doložíte k žiadosti nekomplexné lekárske nálezy od odborného lekára, môže sa stať, že vám bude doručené rozhodnutie o nepriznaní preukazu FO s ŤZP. Preto sa od začiatku snažte, aby bola vaša žiadosť podporená dostatočnými nálezmi.

Priznanie preukazu FO s ŤZP

Právoplatnosť rozhodnutia

Rozhodnutie o priznaní preukazu FO s ŤZP je právoplatné na 15. deň od jeho doručenia. Ak prípadne 15. deň od prevzatia na deň pracovného pokoja, či na deň pracovného voľna, rozhodnutie je právoplatné na nasledujúci pracovný deň.

Špeciálne značky na preukazoch

„Červený pásik“ na preukaze FO s ŤZP-S znamená, že ste odkázaný na sprievodcu. Preukaz FO s ŤZP-S so zrakovým postihnutím (praktická alebo úplná slepota oboch očí), by mal mať na zadnej označenie „blind“. Preukaz FO s ŤZP-S so sluchovým postihnutím by mal mať na zadnej strane označenie „deaf“.

Čo potrebujem na vyhotovenie preukazu?

- aktuálnu fotografiu s rozmermi 3 x 4 cm,
- platný preukaz totožnosti (občiansky preukaz alebo pas).

Upozornenie!

Preukazy FO s ŤZP a preukazy FO s ŤZP-S sú platné len s predloženým občianskym preukazom! Zneužitie preukazu je trestné! Každá zmena (strata, odcudzenie, zničenie) preukazu musí byť nahlásená na ÚPSVaR, ktorý preukaz vydal!

Nepriznanie preukazu FO s ŤZP

Právoplatnosť rozhodnutia

Podobne, ako pri kladnom rozhodnutí, aj rozhodnutie o nepriznaní preukazu FO s ŤZP je právoplatné na 15. deň od jeho doručenia.

Prečo vám nebol priznaný preukaz FO s ŤZP

Ak ÚPSVaR zamietol vašu žiadosť o vydanie preukazu FO s ŤZP, je to preto, že posudkový lekár vám určil mieru funkčnej poruchy menej ako 50 %. Rozhodnutie posudkového lekára vychádza z predložených lekárskeho nálezov.

Nie ste spokojný/á s rozhodnutím?

V takomto prípade máte možnosť podať odvolanie do 15 dní od prevzatia rozhodnutia. Odvolanie je potrebné doručiť tomu úradu, ktorý rozhodnutie vydal, a to osobne, alebo poštou. Pri odvolaní je dôležitá pečiatka s dátumom odoslania.

Ako sa odvolať proti rozhodnutiu

Podané odvolanie musí obsahovať informáciu, voči akému rozhodnutiu sa odvolávate (tzv. číslo rozhodnutia). Svoje odvolanie by ste zároveň mali dobre odôvodniť. K odvolaniu môžete aj priložiť nové lekárske nálezy.

Ako môžete uspieť

ÚPSVaR vám môže vyhovieť v plnom rozsahu, a to do 30 dní od podania odvolania. Ak sa tak nestane, celá spisová dokumentácia sa zasiela na druhostupňový orgán, t.j. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste pôsobnosti vášho kraja.

Ústredie môže nanovo rozhodnúť – môže napadnuté rozhodnutie prvostupňového orgánu potvrdiť v plnom rozsahu, ale môže ho aj zrušiť a vrátiť na nové konanie (naspäť „do rúk“ úradu, ktorý rozhodnutie o nepriznaní vydal). Odvolací orgán vás tiež môže vyzvať, aby ste svoje odvolanie doplnili o ďalšie lekárske nálezy.

Kompenzácie

Sociálne dôsledky cukrovky

Oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ŤZP poskytuje občanom finančnú podporu v podobe vymedzených peňažných príspevkov.

Oddelenie koná na základe podania písomnej žiadosti od občana, ktorý spĺňa zákonné podmienky, upravené zákonom č.447/2008 Z. z.

Hlavné ciele zákona č. 447/2008:

- podpora sociálneho začlenenia osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti, pri zachovaní ich ľudskej dôstojnosti,
- úprava právnych vzťahov pri poskytovaní peňažných príspevkov pre FO s ŤZP,
- vydávanie parkovacích preukazov pre FO s ŤZP.

Kompenzácia sociálnych dôsledkov u FO s ŤZP je vykonávaná v oblastiach:

- komunikácie,
- mobility,
- orientácie,
- sebaobsluhy.

Upozornenie!

Zákony sú pravidelne aktualizované vyhláškami. Ak si chcete byť istí, či je konkrétna sociálna pomoc ešte aktuálna, pozrite si aktuálne znenie zákona na: <http://www.employment.gov.sk/sk/legislativa/socialna-pomoc-podpora/>

Peňažné príspevky

Kedy mám nárok na peňažný príspevok

Nárok vám vzniká na základe právoplatného rozhodnutia príslušného orgánu, že ste fyzická osoba s ŤZP (alebo ŤZP-S), resp., že už vlastníte preukaz FO s ŤZP (alebo preukaz FO s ŤZP-S). Peňažné príspevky na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia môžu byť jednorazové alebo opakované.

Jednorazové peňažné príspevky sú poskytované na:

- kúpu (opravu) pomôcky,
- kúpu zdvíhacieho zariadenia (schodolez, zdvíhák, šikmá schodisková plošina, zvislá schodisková plošina, výťah, stropné zdvíhacie zariadenie),
- kúpu (úpravu) osobného motorového vozidla,
- úpravu bytu, rodinného domu, garáže.

Opakované peňažné príspevky sú poskytované na:

- osobnú asistenciu, opatrovanie,
- prepravu (taxi služba),
- zabezpečenie prevádzky osobného motorového vozidla,
- kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie.

Otázka

Diagnostikovali mi praktickú slepotu oboch očí. Na čo mám ešte nárok?

Odpoveď

Požiadajte o peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov, súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia. Môžete požiadať aj o kompenzačné pomôcky. Pri každej kompenzačnej pomôčke si však určité percento z ceny hradíte sami.

Príspevok na úpravu domácnosti

Imobilita

Schody, namáhavé presuny a polohovanie, to všetko spôsobuje nečakané problémy nielen imobilným ľuďom, ale aj ich blízkym, asistentom, či opatrovateľom. Ak ste pacient s diabetickou nohou, s uznaným ťažkým zdravotným postihnutím, požiadať o jednorazový príspevok na úpravu bytu.

ÚPSVaR nezodpovedá za rekonštrukčné práce

Príspevok na úpravu domácnosti je poskytovaný iba na existujúce veci, teda nie na vybudovanie celkom nového zariadenia. Pozor na výber firmy, ktorá vykoná rekonštrukčné práce. Vyberajte z renomovaných spoločností, ktoré majú skúsenosti v tejto oblasti. ÚPSVaR nezodpovedá za nesprávne vykonanú rekonštrukciu!

Najprv pomôcky, potom rekonštrukcia

Pracovníci ÚPSVaR vykonajú návštevu priestorov, ktoré by ste si chceli rekonštruovať. Podmienkou pre poskytnutie tohto typu príspevku je existencia základných zdravotníckych pomôcok v domácnosti. Ak vám chýbajú napr. madlá v kúpeľni, môže sa stať, že ÚPSVaR zamietne vašu žiadosť o príspevok na novú vaňu.

Rada

Ak ste sa rozhodli zrekonštruovať bytové priestory, majte na pamäti, že výšky a vzdialenosti majú u vozičkára iné rozmery, ako u stojaceho človeka. Napr. zárubne majú byť široké minimálne 80 cm, minimálnu šírku 80 cm musia mať aj priechodové chodby. Zamyslite sa tiež nad tým, či sú všetky dvere v domácnosti využívané, a ak nie sú, potom ich jednoducho "zrušte", aby nezavadzali.

Opatrovateľská služba

Keď rodina nestačí

Nikto z nás nevie, kedy sa ocitne v situácii, že bude odkázaný na pomoc iného človeka. Je to veľmi nepríjemná situácia, hlavne ak je reč o celodennej starostlivosti. Nie všetci dokážeme poskytnúť pomoc svojmu blízkemu – prebaliť ho, umyť či nakrmiť. Ak nezvládame starostlivosť o chorého vlastnými silami, môžeme sa obrátiť na domácu opatrovateľskú službu.

Čo je opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná osobe, ktorá je odkázaná na dohľad alebo pomoc inej osoby. Stupeň odkázanosti sa určuje na základe posúdenia odkázanosti.

Čo sa posudzuje

Diabetik je zaradený do niektorého zo 6 stupňov odkázanosti, podľa toho, či:

- je schopný samostatne sa stravovať a dodržiavať pitný režim,
- potrebuje pomoc pri vyprázdňovaní a osobnej hygiene (napr. pri kúpeľi),
- potrebuje pomoc pri obliekaní, vyzliekaní, sedení alebo státí, či pri iných zmenách polohy,
- samostatne zvláda pohyb po schodoch, po rovine, orientuje sa v prostredí,
- dodržiava liečebný režim, alebo je potrebný dohľad.

Jednotlivé činnosti sa bodujú. Podľa dosiahnutých bodov sa určí rozsah odkázanosti na pomoc inej osoby.

Rozhodnutie o odkázanosti

Žiadosť o posúdenie sa podáva na obecný úrad alebo úrad mestskej časti, podľa miesta bydliska. Diabetik čaká na rozhodnutie o svojej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby. Celý proces trvá 30 – 60 dní.

Ďalšie možnosti

V rámci opatrovateľskej služby je možné poskytovať aj pomoc pri základných sociálnych aktivitách, ako je starostlivosť o svoju domácnosť, sprievod na lekárske vyšetrenie, kultúrne podujatie, vybavovanie úradných záležitostí a pod.

Kto poskytuje opatrovateľské služby

Opatrovateľské služby poskytujú tzv. verejní a neverejní poskytovatelia. Verejný poskytovateľ je samospráva – obec, alebo právnická osoba, ktorá je zriadená (založená) obcou. Neverejní poskytovatelia sú organizácie, zriaďované:

- súkromnými osobami,
- Slovenským Červeným krížom,
- Katolíckou charitou alebo Evanjelickou diakoniou,
- ďalšími zriaďovateľmi.

Kedy sa vykonáva opatrovanie

Opatrovateľská služba zabezpečuje dohľad v presne určenom čase. Nepretržitý dohľad sa zabezpečuje dopĺňaním opatrovateľskej služby, ak pomáhajú aj príbuzní, alebo iné osoby. V zložitejších prípadoch môže byť osoba umiestnená v sociálnom zariadení.

Aké výkony zahŕňa opatrovanie

V rámci opatrovateľskej služby sa poskytuje dohľad alebo pomoc pri týchto sebaobslužných výkonoch:

- hygienická starostlivosť o jednotlivé časti tela – ruky, tvár, zuby, nechty, (holenie, česanie, umývanie, make-up, strihanie nechtov na rukách a na nohách, aplikácia krémov, mastí, medikamentov),
- hygienická starostlivosť o celé telo – vo vani, prípadne v sprche (s umytím vlasov),
- stravovanie a dodržiavanie pitného režimu – porciovanie stravy, prinesenie stravy a nápoja na dosah klienta, kŕmenie a pomoc pri pití.

Parkovací preukaz FO s ŤZP

„Modrá“ kartička

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) vám vyhotovil parkovací preukaz FO s ŤZP. Máte v rukách tzv. „modrú kartičku“, avšak neviete, ako a kedy ju využívať.

Parkovacie miesta

Ak ste držiteľom parkovacieho preukazu FO s ŤZP, môžete si vybaviť vyznačené parkovacie miesto pred domom – na príslušnom miestnom úrade, podľa miesta trvalého bydliska.

Aj súkromné parkovisko môže mať vyznačené miesta pre FO s ŤZP. V takomto prípade sú však zľavy na parkovanie individuálne, to znamená, že na parkovisku síce môžu byť vyhradené miesta pre osoby s ŤZP, no napriek tomu zaplatíte plnú sumu.

Zákaz stáť a zákaz vjazdu

Vodič osobného motorového vozidla, ktorý disponuje parkovacím preukazom pre osoby s ŤZP, môže stáť na mieste vyhradenom pre vozidlá prepravujúce osoby s ŤZP taký dlhý čas, ako je to potrebné, teda nemusí dodržať čas podľa vyhlášky o zákaze stáť.

Navyše, ak je to nevyhnutné, môže vchádzať aj tam, kde je dopravnou značkou povolený vjazd len vymedzenému okruhu vozidiel (napr. do pešej zóny), nesmie však ohroziť bezpečnosť cestnej premávky.

Zneužitie parkovacieho preukazu je trestné!

Diaľničná známka

Každý vlastník parkovacieho preukazu môže registrovať jedno auto na Národnú diaľničnú spoločnosť, ak chce zadarmo využívať spoplatnené cesty na Slovensku. Oslobodení od poplatkov sú však iba tí držiteľia parkovacích preukazov, ktorí poberajú peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov, súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

Povinnosti držiteľa parkovacieho preukazu FO s ŤZP

- parkovací preukaz je potrebné umiestniť v prednej časti vozidla,
- predná časť preukazu musí byť jasne viditeľná,
- parkovací preukaz sa smie v osobnom motorovom vozidle používať len v súvislosti s prepravou osoby, ktorá je jeho držiteľom; ak sa vozidlo práve nepoužíva na tento účel, vodič je povinný parkovací preukaz z viditeľného miesta odstrániť (odložiť).

Čo umožňuje parkovací preukaz mimo územia Slovenska?

- parkovať na vyhradených miestach, ktoré sú označené "vozičkárom", a to na celom území Európskej únie,
- parkovať na vyhradených parkovacích miestach, ak sú označené informačnou tabuľou o počte parkovacích miest pre fyzickú osobu s ŤZP a fyzickú osobu s ŤZP so sprievodcom.

Platnosť preukazu a strata preukazu

Parkovací preukaz neobsahuje informáciu o tom, dokedy je platný. Túto informáciu máte uvedené v rozhodnutí o parkovacom preukaze, alebo v komplexnom posudku. Každá zmena (aj strata, odčudzenie, zničenie) musí byť nahlásená na príslušný ÚPSVaR, ktorý preukaz vydal. Vydanie nového parkovacieho preukazu je bezplatné.